

Inleiding

In het vorige nummer van Heusdenhout Nieuws vertelde Henk van Gils over zijn herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog. Henk woonde in de Heusdenhoutsestraat en verhuisde in 1954 naar Bavel. Omdat het in oktober a.s. 75 jaar geleden is dat onze regio werd bevrijd, hierbij een tweede artikel met herinneringen.

De bevrijding van Zuid-Nederland loopt enkele maanden vóór op het noorden. In dit nummer van Heusdenhout Nieuws herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog van Ad Oomen (*Heusdenhout-Kapelstraat 1938) en Leo Mol (*Teteringen 1928).

Achtergrond Ad Oomen

Adrianus Petrus Josephus Maria Oomen werd in 1938 geboren in de boerderij Helenahoeve aan de Kapelstraat in Heusdenhout. Zijn ouders waren Petrus Antonius Jacobus Oomen (*1905-†1982) en Cornelia Adriana Maria Backx (*1907-†1980). Ad is opgeleid tot landbouwkundig ingenieur en werkte op het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

De -reeds verharde- Kapelstraat in vroeger dagen

De Helenahoeve waar ik geboren ben

Herinneringen

Een middag in september, was het 1943? Mijn vader, Pieter Oomen, was aan het ploegen op het perceel juist ten westen van 'den Hof' en ten zuiden van het perceel met de tientallen kwetsenbomen. Ik was op het Hofpad aan het spelen, misschien appels aan het zoeken.

Op een gegeven ogenblik komt een drietal Duitse militairen aangelopen. Ze stoppen bij mijn vader en praten eventjes met hem. Dan spant mijn vader één van de twee paarden uit. De Duitsers nemen het gewoonweg mee! We hebben het paard nooit meer terug gezien. Mijn vader kon slechts het andere paard ook uitspannen en naar de stal brengen. Ploegen met één paard ging niet.

In de zomer van 1944 hadden wij inkwartiering van een Duitse eenheid. Een autobus en een vrachtwagen stonden in de schuur. De koeien stonden in de wei, de stal was schoon gemaakt. Op de 'koeivloer' was het steeds druk. Op het erf aan de voorkant

onder de bomen stond de gaarkeuken. Ik kreeg regelmatig soep van de Duitsers. Het waren Wehrmachtsoldaten, sommige erg jong. Er was geen spanning, het ging goed. Tot de dag vóór de bevrijding. Toen verdween de Wehrmacht en kwam de SS. De voorkamers in huis werden gevorderd en vol gelegd met kaarten en met munitie (pantseruisten). De straat werd vol mijnen gelegd. Buitengewoon onvriendelijk, buitengewoon spannend.

Pantseruisten zoals ze bij ons lagen

Wij zijn 's avonds de kelders van de boerderij ingegaan met enkele mensen uit de buurt. De gebouwde schuilkelder buiten stond namelijk onder water. Uit de

hardstenen omlijsting van het kelderraam waren enkele spijlen verwijderd. Er was de gehele nacht geschut te horen. We lagen tussen twee partijen. Het vliegveld Gilze-Rijen was verlicht met zoeklichten. Van de Tilburgseweg hadden we al enige tijd drie evacués in huis, omdat de Engelse Spitfires de spoortreinen beschoten en de buurvrouw van de betrokken familie hadden gedood. Het werd een spannende nacht. In de vroege ochtend kwam er nog een Duitse soldaat om onderdak vragen, maar mijn ouders durfden daar niet aan. De volgende morgen lagen onze 10 koeien dood in de wei. Op één van de koeien is nog een noodslachting toegepast. Die koe werd in de stal opgehangen en geslacht en over burgers uit de buurt en uit heel Breda verdeeld en meegenomen. 's Avonds was er niets meer over. In de vroege morgen was de toegang tot de straat een probleem geweest. Er

Sherman tanks, hier nog in Noord-Frankrijk

werd gezocht naar mijnen. Toen kwam een rij Shermantanks de straat inrijden. Ik stond met mijn vader in de deuropening aan de noordzijde van de stal te kijken. Bij de Annakapel stond nog de boerderij van Bartels in brand. Ook in Bavel op Tervoort brandden boerderijen. Later die dag is de munitie en de rest uit de voorkamer gehaald.

Achtergrond Leo Mol

Leo Mol werd in 1928 te Teteringen geboren als zoon van †Adrianus Mol (*1899) en †Elisabeth Verdonk (*1900-†1936). De vader van Leo had in Teteringen aan huis een tuinderij. Daarbij was hij tevens melkboer. Zoals vroeger heel gebruikelijk was, werden kinderen ingeschakeld bij de werkzaamheden van vader. Leo trouwde later met †Coby Neefs (*1929-†1997) uit Heusdenhout. Het paar woonde tot aan de onteigening in bij (schoon)vader Piet Neefs aan de Heusdenhoutseweg.

Herinnering

Het voorval waarover Leo spreekt vond plaats op vrijdag 21 juli 1944. Het was een heel warme dag. Leo hielp zijn vader met het bezorgen van melk. Hij stond rond negen uur bij de keuken van het woonhuis van de weduwe A. Anssems, later Anneke Maas, op het adres Heusdenhoutseweg 42. Het huidige huisnummer van hetzelfde -nog bestaende- pand is 78.

“Ik hoorde een formatie bommenwerpers vanuit het westen aankomen,” vertelt Leo. “Niet gehinderd door bebouwing, keek ik in de richting van Bavel.” Op een schematische tekening maakt Leo de formatie duidelijk. “De formatie bestond uit twaalf bommenwerpers van het type B17. De eerste rij bestond uit acht toestellen, de tweede rij uit vier. Het buitenste toestel op de linkerflank werd getroffen door Duits luchtafweergeschut. Dat geschut stond opgesteld ter verdediging van het vliegveld Gilze-Rijen. Ik zag de bommenwerper neerstorten.”

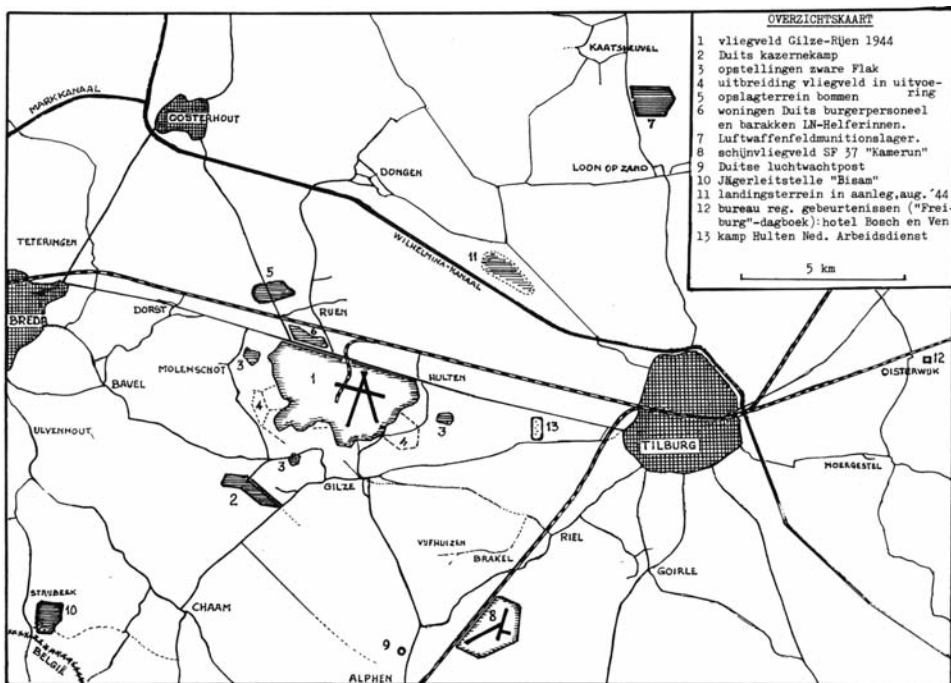
Flakgeschut

Als afweermiddel tegen -voor hen- vijandelijke vliegtuigen zetten de Duitsers als bezettende macht luchtafweerkanonnen in. De afgekorte naam was Flakgeschut. Er zijn meerdere omschrijvingen van de afkorting Flak, zoals Flugabwehrkanone, Flugzeugabwehrkanone of Fliegerabwehrkanone.

Op de uitgebreide site van Heemkring Molenheide uit Gilze-Rijen wordt de verdediging rond het “Fliegerhorst Gilze-Rijen,” de naam die de bezetters aan het vliegveld gaven, uit de doeken gedaan. Op bovenstaande tekening van het betreffende artikel wordt de situatie over legering, voorzieningen ter verdediging, tot aan een schijnvliegveld iets verderop gelegen, duidelijk gemaakt. Het Flakgeschut werd in de dertiger jaren door de firma Krupp bij Bofors in Zweden ontwikkeld. In het Verdrag van Versailles, waardoor de Eerste Wereldoorlog formeel werd beëindigd, was bepaald, dat Duitsland in eigen land geen wapens mocht produceren. Echter, na de opkomst van Hitler werd de productie in eigen land toch opgepakt. Vooral het gevreesde 88 mm Flakgeschut kon door Duitsland al redelijk vroeg in de oorlog worden ingezet.

Andere waarnemers

Het neerhalen van die bommenwerper en de afwikkeling daarna is door Jac Jaspers uitvoerig beschreven in het boek “Tussen Witte Wolk en Anneville 1939-1945.” Het boek is in 1984 in

Overzicht verdediging van 'Fliegerhorst Gilze-Rijen'

B17 bommenwerpers in formatie

8.8 cm Flakgeschut

samenwerking met het bestuur van de toenmalige gemeente Nieuw-Ginneken uitgegeven door Heemkundekring Paulus van Daesdonck.

Onder codenummer 8AF 486 vertrokken die dag in vier aanvalsgolven 1110 bommenwerpers en 795 jagers van de 94e Bomb Group om de vijand af te weren. Zij stegen op vanaf de vliegbasis nabij Bury St. Edmunds in Engeland. Hun doelen, vliegtuigfabrieken, luchthavens en fabrieken van kogellagers, lagen in Zuidwest Duitsland. Hun vlucht daarheen voerde over de 'Fliegerhorst Gilze-Rijen'. De resultaten en verliezen van de missies van die dag zijn te lezen op de site: www.8thafhs.com

Ooggetuige Harry Grauwman uit Bavel vertelt:

“Het Flakgeschut van de Duitsers stond ondermeer opgesteld aan de Gilzeweg. Ik kwam er net langs toen het alarm begon te loeien. Razendsnel zaten de bemanningen achter de afweerkanonnen. Het afweergeschut werd ingesteld en bij één van de eerste salvo's werd er een vliegtuig getroffen. De andere vliegtuigen begonnen te zigzaggen om niet getroffen te worden. Het opnieuw instellen van de kanonnen kost immers tijd. Het toestel werd geraakt tussen motor 1 en 2, draaide zich op zijn rug om

B17 'Vliegend fort'

even later in normale positie door te vliegen. Het toestel stortte neer in het gebied De Leeuwerik in Bavel, dat ligt ten zuiden van de huidige A58.”

Leo Mol ontkent echter, vanuit zijn waarneming vanuit Heusdenhout, dat het aangeschoten toestel zich op zijn rug draaide en weer in zijn oorspronkelijke positie terug kwam.

Een andere getuige van het drama vermeldt de afwikkeling van de ramp met de B17. Deze nam enkele dagen in beslag, zoals beschreven in het eerder aangehaalde artikel.

Bewondering, waardering, respect

Geboren worden en overlijden is op zich de gewoonste zaak van de wereld. Je kunt niet anders dan met je eigen dood genoeg nemen wanneer je erg oud, ziek, te zwak, erg beroerd en/of 'der dagen zat' bent.

Voor velen, die tijdens en aan het eind van de oorlog hun leven in de waagschaal stelden om Europa en dus ook ons land te bevrijden, was het risico op vroegtijdig sterven erg aanwezig. Tallozen van hen vonden een vroegtijdige dood, zonder een of meer van eerder genoemde kwalificaties.

Indachtig het derde couplet van het lied "Testament" van de -te vroeg overleden- begaafde en veelzijdige artiest Bram Vermeulen zijn we verplicht hun namen te blijven noemen.

`En als ik dood ben huil maar niet,
ik ben niet echt dood moet je weten,
't is maar een lichaam dat ik achter liet,
dood ben ik pas als jij me bent vergeten.

Ook de namen van hen die het leven lieten in de B17 van de 94e Bomb Group met serienummer 42-31013, die door Duits geschut te Bavel neerstortte, verdienen het blijvend herinnerd te worden.

Opgesomd in alfabetische volgorde van hun achternamen en met hun functie zijn het:

- Karl H. Allen, airgunner
- K. L. Gregg, pilot
- Latham W. Neal, airgunner
- John G. Price, airgunner
- Walter L. Woolf, airgunner
- Joseph J. George, bombardier
- Frederich R. Kendig, radio-operator
- John P. Peterson, navigator
- Kenneth E. Smith, co-pilot
- Joseph M. Zagula, airgunner

Zonder uiterlijk vertoon werden ze begraven op "Kriegerfriedhof Zuijlen." Na de bevrijding zijn ze pas met zekerheid geïdentificeerd en in 1945 door de Amerikaanse gravendienst herbegraven op de Amerikaanse begraafplaats in Margraten, meldt het verhaal in "Tussen Witte Wolk en Anneville."

Uw verhaal?

Hebt u nog herinneringen aan het Heusdenhout van vroeger en bent u bereid om die aan ons te vertellen? Ook oude foto's zijn welkom. Wij leggen uw verhaal vast, evenals kopieën van aanwezig fotomateriaal, in de archieven van Heemkundekring Paulus van Daesdonck.

Laat het ons weten via nieuws@heusdenhout.nl of 076 5810024.

Wergroep Heusdenhouts Historie

